

УДК 633.822

Коди UPOV: MENTH_PIP

Методика

проведення експертизи сортів м'яти перцевої (*Mentha × piperita* L.)
на відмінність, однорідність та стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Mentha × piperita* L. (стерильний міжвидовий гібрид між *Mentha spicata* L. і *Mentha aquatica* L.).

2. Необхідний садивний матеріал – живці

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається садивний матеріал для експертизи.

2.2 Мінімальна кількість садивного матеріалу має становити 30 вкорінених живців.

2.3 Садивний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних документів стосовно якості та сортових характеристик.

2.4 Садивний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують достатній розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до звершення циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 вкорінених живців, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,90 × 0,40 м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

- MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин;
- MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак;
- VG: візуальна разова оцінка групи рослин;
- VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності і стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, в кінці кожного такого циклу. Якщо сорт однорідний, його вважають стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування сортів рекомендовано такі ознаки:

- Рослина: за висотою (ознака 2);

- Листок: опушення (з верхнього боку) (ознака 8);
- Суцвіття: за формою (ознака 17).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висаджувати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучають до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(b) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів м'яти перцевої

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QN	Рослина: габітус VG (a)	прямий	1	Feldioara, Tota 1, Toulouse
		напівпрямий	3	Columna
		розлогий	5	Mitcham Dr Bomme
2. (*) QN	Рослина: за висотою VG (a)	низька	3	Toulouse
		середня	5	Feldioara, Krasnodarskaja
		висока	7	Multimentha, Todd's
3. (*) QN	Рослина: кількість столонів VG, (a)	мала	3	Multimentha
		середня	5	Tschernolistnaja
		велика	7	
4. QN	Стебло: інтенсивність антоціанового забарвлення VG, (a)	слабка	3	Toulouse
		помірна	5	Multimentha
		сильна	7	Feldioara, Wysokomentolnaja
5. (*) QN	Листкова пластинка: за довжиною VG / MS, (a)	коротка	3	M19
		середня	5	Multimentha
		довга	7	Minze A
6. (*) QN	Листкова пластинка: за шириною VG / MS (a)	вузька	3	M19, NR36A Dr Bomme
		середня	5	Multimentha
		широка	7	Minze A
7. (*) (+) QN	Листкова пластинка: відношення довжина / ширина VG / MS (a)	мале	3	De Banat, Tschernolistnaja
		середнє	5	
		велике	7	Multimentha
8. (*) QL	Листок: опушення (з верхнього боку) VG, (a)	відсутнє	1	Menthola, Mitcham Wien
		наявне	9	Multimentha
9. QN	Листок: інтенсивність опушення (як для оз. 8) VG, (a)	слабка	3	
		помірна	5	Multimentha
		сильна	7	Tota 1, Toulouse
10. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG (a)	слабка	3	Tota 1, Toulouse
		помірна	5	De Banat, Multimentha, Wysokomentolnaja
		сильна	7	Feldioara
11. QN	Листок: антоціанове забарвлення жилок з нижнього боку VG, (a)	слабке	3	De Banat, Tschernolistnaja
		помірне	5	
		сильне	7	

1	2	3	4	5
12. (+) PQ	Листок: форма краю VG (a)	пилчаста	1	
		зубчаста	2	
		городчаста	3	
		великогородчаста	4	
13. (* (+) QN	Листок: глибина розсіченості краю VG (a)	мілка	3	De Banat
		середня	5	Multimentha
		глибока	7	Minze A
14. QN	Листок: ступінь пухирчастості VG (a)	слабкий	3	Türkische Minze
		помірний	5	Kliment, Krasnodarskaja
		сильний	7	Feldioara, Toulouse
15. (* (+) PQ	Листок: форма верхівки VG (a)	гостра	1	Multimentha
		тупа	2	
		заокруглена	3	Toulouse
16. QL	Листок: антоціанове забарвлення краю VG, (a)	відсутнє	1	Multimentha
		наявне	9	Tota 1, Toulouse
17. (* (+) PQ	Суцвіття: за формою VG (b)	циліндричне	1	Krasnodarskaja, Todd's
		конусоподібне	2	Feldioara, Kliment
		кулясте	3	NR 36A Dr Bomme, Toulouse
18. (* (+) QN	Суцвіття: за довжиною MS / VG (b)	коротке	3	Minze B, Toulouse
		середнє	5	Menthola, Minze A
		довге	7	Kliment, Multimentha
19. (* QN	Суцвіття: за шириною (в найширшому місці) MS / VG (b)	вузьке	3	M19, Minze B
		середнє	5	Sagittaire, Türkische Minze
		широке	7	Multimentha, Toulouse
20. (* PQ	Квітка: забарвлення пелюсток VG, (b)	біле	1	Columna, Kliment
		рожеве	2	
		фіолетове	3	Multimentha
21. QN	Квітка: антоціанове забарвлення чашолистиків VG, (b)	слабке	3	Multimentha
		помірне	5	De Banat
		сильне	7	Minze B
22. (* QN	Час початку цвітіння (50% рослин з щонайменше однією розкритою квіткою) MS	ранній	3	Tschernolistnaja
		середній	5	Kliment, Multimentha
		пізній	7	Krasnodarskaja, Minze B, Mitcham Kölleda

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів м'яти перцевої

8.1 Пояснення, які охоплюють кілька ознак

Ознаки, навпроти яких в другій колонці присутня одна з наступних позначок, мають обстежуватися таким чином:

- (а) Ознаки обстежують на початку цвітіння.
- (б) Ознаки обстежують за повного цвітіння.

8.2 Пояснення або ілюстрації до окремих ознак

До 1. Рослина: габітус.

1
Прямий

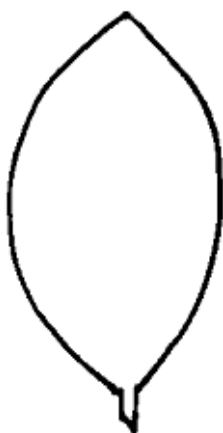

3
напівпрямий

5
розлогий

До 7. Листкова пластинка: відношення довжина / ширина.

3
Мале

5
середнє

7
велике

До 12. Листок: форма краю.

1

Пилчаста

2

зубчаста

3

городчаста

4

великогогородчаста

До 13. Листок: глибина розсіченості краю.

3

Мілка

5

середня

7

глибока

До 15. Листок: форма верхівки.

1

Гостра

2

тупа

3

заокруглена

До 17. Суцвіття: за формою.

1

Циліндричне

2

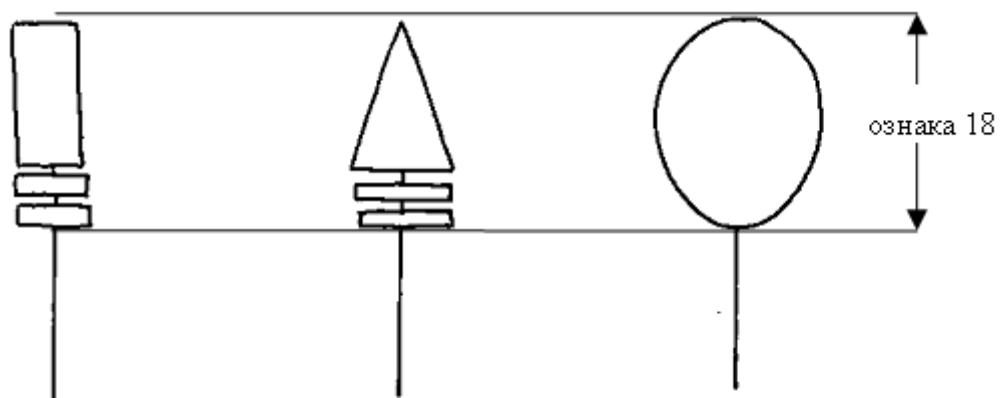
конусоподібне

3

кулясте

До 18. Сущіття: за довжиною.

9. Література

Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Peppermint (*Mentha ×piperita* L.) (TG /229/1, UPOV) // Geneva. 2006-04-05 – 21 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg229.pdf